

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗

ความเป็นมา

ในช่วงรัฐบาลที่มี จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นฉบับแรกของเรื่องนี้ โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗ เป็นต้นไป และจะใช้บังคับในท้องที่ใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ เมื่อได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติบังคับที่ในท้องที่ใด บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ซึ่งมีข้อความแย้งหรือขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ มิให้ใช้บังคับในท้องที่นั้น

ต่อมาพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในช่วงรัฐบาลที่มีจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี และในช่วงรัฐบาลที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ดังนั้น กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีจำนวน ๓ ฉบับ ดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๕๗

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ หน้า ๒๘๕

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่การป้องกันประเทศชาติในสถานการณ์สงครามปัจจุบันเป็นหน้าที่ของประชาชนพลเมืองทุกคนที่จะต้องร่วมมือช่วยเหลือ และจะต้องได้รับการศึกษาอบรมเพื่อให้ความรู้ ในการที่จะป้องกันตนเองและประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมและจัดหน่วยการบังคับบัญชาเตรียมไว้แต่เวลาปกติ

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๕๗ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๗ หมวด มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓๐ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. หมวด ๑ การจัดตั้งกองอาสารักษาดินแดน

๑.๑ กำหนดให้จัดตั้งกองอาสารักษาดินแดนเป็นองค์กรขึ้นอยู่ในกระทรวงมหาดไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคล เรียกว่า “กองอาสารักษาดินแดน” โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้มีกรรมการคณะหนึ่งจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนและไม่เกินยี่สิบคน เรียกว่า “คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน” ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย สั่งราชการกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานโดยตำแหน่ง ส่วนกรรมการอื่น เช่น เลขาธิการและรองเลขาธิการ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

๑.๒ กำหนดให้คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดนมีอำนาจหน้าที่จัดและดำเนินงานกองอาสารักษาดินแดนทั่วไปตามนโยบายและวิชาการทางเทคนิคของสภาป้องกันราชอาณาจักรและวางระเบียบข้อบังคับสำหรับกองอาสารักษาดินแดน เช่น กำหนดวิธีรับสมัคร กำหนดหลักสูตร การอบรม กำหนดยศชั้นเครื่องหมายประจำเหล่า การเก็บรักษา การใช้อาวุธและการใช้จ่ายงบประมาณของกองอาสารักษาดินแดน

๑.๓ กำหนดให้กองอาสารักษาดินแดนส่วนภูมิภาคประกอบด้วย กองอาสารักษาดินแดนจังหวัด และอำเภอ มีตำแหน่งผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่มีอำนาจการปกครองบังคับบัญชา รวมทั้งการกำหนด อัตรากำลังของแต่ละหน่วยในกองอาสารักษาดินแดนให้กำหนดโดยกฎกระทรวง การรักษาวินัย การลงโทษ ผู้กระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่และสมาชิกอาสารักษาดินแดนให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยกองอาสา รักษาดินแดน

๑.๔ กำหนดให้การเข้าเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนให้กระทำโดยวิธีรับสมัครผู้อาสาและ ต้องมีคุณสมบัติและลักษณะไว้ในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนมี ๓ ประเภท คือ ประเภทสำรอง ประเภทประจำกองและประเภทกองหนุน

๒. หมวด ๒ หน้าที่กองอาสารักษาดินแดน

กำหนดให้กองอาสารักษาดินแดนมีหน้าที่ไว้ในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และผู้บังคับบัญชามีอำนาจที่จะสั่งใช้กำลังกองอาสารักษาดินแดนให้ทำการตามอำนาจหน้าที่ได้ ตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง

๓. หมวด ๓ ธงประจำกอง เครื่องหมายและเครื่องแบบ

กำหนดให้มีธงประจำกอง เครื่องหมายกับเครื่องแบบสมาชิกสำหรับกองอาสารักษาดินแดนตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง

๔. หมวด ๔ การอบรมและการฝึก

กำหนดให้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนต้องเข้ารับการอบรม การฝึกหัด และการฝึกซ้อม ตามหลักสูตรและระยะเวลาที่คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดนกำหนด และให้ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ่าให้ความสะดวกแก่สมาชิกไม่ตัดเงินรายเดือนหรือค่าจ้างภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองเดือน และไม่ตัดรอน สิทธิอันควรได้ของสมาชิกเหล่านั้น

๕. หมวด ๕ สิทธิของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

กำหนดให้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนประเภทประจำกองอาจได้รับสิทธิบางประการตลอด ระยะเวลาที่ยังประจำกองอยู่ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดนกำหนด เมื่อสมาชิก กองอาสารักษาดินแดนเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่ที่จะได้รับการรักษาพยาบาลตามที่ คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดนกำหนดและเมื่อสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนประสบอันตราย ถึงชีวิตหรือพิการ ทูพพลภาพ เนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้รับบำนาญพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จ บำนาญโดยอนุโลม

๖. หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

๖.๑ สมาชิกที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือทั้งปรับทั้งจำ

๖.๒ ผู้ใดแต่งเครื่องแบบ หรือประดับ หรือใช้ธง หรือเครื่องหมายที่กำหนดขึ้นตามบทบัญญัติใน มาตรา ๒๐ โดยไม่มีสิทธิที่จะแต่ง ประดับ หรือใช้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือจำคุก ไม่เกินหนึ่งปีหรือทั้งปรับทั้งจำ

๖.๓ สมาชิกที่ฝ่าฝืนไม่เข้ารับการอบรม การฝึกหัด การฝึกซ้อม ตามหลักสูตรของกองอาสา รักษาดินแดนมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

๗. หมวด ๘ เบ็ดเตล็ด

กำหนดให้เจ้าหน้าที่หรือสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนในระหว่างทำการตามหน้าที่ให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายลักษณะอาญา และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่วางระเบียบ และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๒. พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๔

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๙ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ หน้า ๒๔๕

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๗ บัญญัติให้คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน มีอำนาจหน้าที่จัดและดำเนินงานกองอาสารักษาดินแดนตามนโยบายและวิชาการทางเทคนิคของสภาป้องกันราชอาณาจักร แต่บัดนี้ สภาป้องกันราชอาณาจักรต้องถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๒ แล้ว สมควรแก้ไขพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้สอดคล้องกันด้วย นอกจากนี้สมควรให้กองอาสารักษาดินแดนขึ้นอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย กับกระทรวงกลาโหมร่วมกัน และเพิ่มอำนาจและหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดนในการกำหนดเหล่าของกองอาสารักษาดินแดนและกำหนดหน้าที่กองอาสารักษาดินแดนเพิ่มขึ้น

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๔ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๖ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน (มาตรา ๓)

“มาตรา ๖ ให้มีกรรมการคณะหนึ่งจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน และไม่เกินยี่สิบคน เรียกว่า “คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน” ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นรองประธานโดยตำแหน่ง ส่วนกรรมการอื่น เลขานุการและรองเลขานุการนั้น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี”

๒. ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน (มาตรา ๔)

“มาตรา ๗ คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน มีอำนาจและหน้าที่จัดและดำเนินงานกองอาสารักษาดินแดนโดยทั่วไปตามนโยบายและวิชาการทางเทคนิคของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และวางระเบียบและข้อบังคับสำหรับกองรักษาดินแดน ดังต่อไปนี้ กำหนดวิธีรับสมัคร วิธีคัดเลือก และการให้ออกจากสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน กำหนดยศ ชั้น เหล่าของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน กำหนดหลักสูตร การอบรม และการฝึก การใช้จ่ายและงบประมาณของกองอาสารักษาดินแดน และกำหนดการเก็บรักษา และการใช้อาวุธ”

๓. ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน (มาตรา ๕)

“มาตรา ๑๖ กองอาสารักษาดินแดนมีหน้าที่ (๑) บรรเทาภัยที่เกิดจากธรรมชาติและการกระทำของข้าศึก (๒) ทำหน้าที่ตำรวจรักษาความสงบภายในท้องที่ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ (๓) รักษาสถานที่สำคัญและการคมนาคม (๔) ป้องกันจารกรรม สดับตลับฟัง และรายงานข่าว (๕) ทำการช่วยให้ความสะดวกแก่ฝ่ายทหารตามที่ทหารต้องการ และตัดทอนกำลังข้าศึก (๖) เป็นกำลังสำรองส่วนหนึ่งที่พร้อมจะเพิ่มเติมและสนับสนุนกำลังทหารได้เมื่อจำเป็น”

๓. พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๗๙ ก วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้เมื่อสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนประสบอันตรายถึงชีวิตหรือพิการทุพพลภาพเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่มีสิทธิได้รับเพียงบำนาญพิเศษ ทำให้ทายาทของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนซึ่งเสียชีวิตภายหลังจากที่ได้รับบำนาญพิเศษเพราะเหตุพิการทุพพลภาพไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอด แม้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนจะได้ปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงภายในในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัยหรือในการปกป้องอธิปไตยของประเทศชาติร่วมกับข้าราชการ ทหาร หรือตำรวจก็ตาม ซึ่งแตกต่างกับกรณีทายาทของข้าราชการ พลทหารกองประจำการ หรือบุคคลที่ทำหน้าที่ทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ซึ่งมีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ดังนั้น เพื่อความเป็นธรรมและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน สมควรกำหนดให้ทายาทของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนมีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓ มาตรา สาระสำคัญคือ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อกำหนดให้ทายาทของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนซึ่งเสียชีวิตภายหลังจากที่ได้รับบำนาญพิเศษ เพราะเหตุพิการทุพพลภาพมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตกทอดเป็นจำนวนสามสิบเท่าของบำนาญพิเศษรายเดือน

นางจรรุวรรณ ดวงวิชัย / จัดทำ